

Η εμπόληση και συστηματοποίηση των τριμερών/τριγωνικών συνεργασιών μεταξύ Ελλάδας - Κύπρου - Ισραήλ και Ελλάδα - Κύπρου - Αιγύπτου αποτελεί μια σημαντική επιτυχία για την ελληνική εξωτερική πολιτική και ενισχύει το ειδικό βάρος του ελληνισμού στην ανατολική Μεσόγειο. Το μάλλον ασυνήθιστο για την ελληνική πραγματικότητα γεγονός ότι προωθήθηκε από διαδοχικές κυβερνήσεις με πολύ διαφορετικό ιδεολογικό πρόσημο προκαλεί κάποια αισιοδοξία ότι η ελληνική εξωτερική πολιτική μπορεί ενδεχομένως να αποτελέσει μελλοντικά πεδίο στοιχειώδους συναίνεσης, τουλάχιστον από τα μεγάλα κόμματα.

ΟΙ ΤΡΙΜΕΡΕΙΣ συνεργασίες έχουν μια ιστορία 7-8 ετών, αλλά είναι η πρώτη φορά που σε μια συνάντηση κορυφής συμμετέχει υψηλόβαθμος Αμερικανός αξιωματούχος. Σε μια περιοχική υψηλής έντασης και αστάθειας, αλλά και αντίστοιχου αμερικανικού ενδιαφέροντος, με αυξανόμενη παρουσία και ρόλο της Ρωσίας και του Ιράν και θέλοντας να διατηρήσουν ένα μάλλον περιορισμένο στρατιωτικό ίχνος, οι ΗΠΑ αναζητούν συμμάχους. Η πλήρης απουσία μιας περιφερειακής αρχιτεκτονικής ασφαλείας και οι έντονες αναταράξεις στις αμερικανoturκικές σχέσεις αναδεικνύουν ακόμη περισσότερο τη δυναμική χρησιμότητα των υφιστάμενων τριμερών συνεργασιών. Ισραήλ και Αίγυπτος, σε συνεργασία με την Ελλάδα και την Κύπρο, αποτελούν ουσιαστικά τη μοναδική επιλογή της Ουάσινγκτον στην προσπάθεια εύρεσης τοπικών παρόχων ασφαλείας. Η δε συμμετοχή του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Πομπέο στη συνάντηση κορυφής της Ιερουσαλήμ είχε ως στόχο να σταλεί ένα ισχυρό μήνυμα όχι μόνο στη Ρωσία και στο Ιράν, αλλά και στην Τουρκία του κ. Ερντογάν.

ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ανακαλύψεις αυξάνουν έτι περαιτέρω τη στρατηγική αξία και χρησιμότητα των τριμερών συνεργασιών, τόσο για τους συμμετέχοντες όσο και για τις ΗΠΑ. Η πρόσφατη ανακάλυψη της κοινοπραξίας Exxon Mobil - Qatar Petroleum στο οικόπεδο 10 της κυπριακής ΑΟΖ αλλάζει ως έναν βαθμό τα δεδομένα στην ανατολική Μεσόγειο και αυξάνει -χωρίς, ωστόσο, να εκτοξεύει, αφού δεν είναι game changer- την ενεργειακή αξία της περιοχής στα μάτια εταιρειών και κρατών. Θα πρέπει να περιμένουμε τις επιβεβαιωτικές γεωτρήσεις για το ακριβές μέγεθος, καθώς και ενδεχόμενες πρόσθετες ανακαλύψεις που μπορεί να έχουν συνδυαστικό αποτέλεσμα. Η μεγέθυνση του ενεργειακού διακυβεύματος, τόσο από γεωπολιτική όσο και από οικονομική σκοπιά, ενδέχεται να οδηγή-

γράφει
ο ΘΑΝΟΣ Π. ΝΤΟΚΟΣ*

***Τεχνικός διευθυντής στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ)**

Σε μια περιοχική υψηλής έντασης και αστάθειας, οι ΗΠΑ αναζητούν συμμάχους. Η πλήρης απουσία μιας περιφερειακής αρχιτεκτονικής ασφαλείας και οι έντονες αναταράξεις στις αμερικανoturκικές σχέσεις αναδεικνύουν ακόμη περισσότερο τη δυναμική χρησιμότητα των υφιστάμενων τριμερών συνεργασιών

Οι γεωπολιτικές εξελίξεις στην ανατολική Μεσόγειο και ο ρόλος της Ελλάδας

σει σε αντίστοιχη αύξηση του τουρκικού ενδιαφέροντος και σε ενέργειες (π.χ. «συμβολική» γεώτρηση σε τμήμα της κυπριακής ΑΟΖ) που θα συμβάλουν στην άνοδο της έντασης στην περιοχική (ανησυχητικός ο συνδυασμός αλαζονείας και ενόχλησης/ανασφάλειας που εκκρίνεται από την άσκηση «Γαλάζια Πατρίδα»).

ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Μεσόγειο η Τουρκία θεωρεί ότι απειλείται με αποδυνάμωση των διεδικήσεων της μερική απώλεια του ρόλου της ως κεντρικού ενεργειακού κόμβου και γεωπολιτική περιθωριοποίηση σε μια περιοχική υψηλού ενδιαφέροντος για τα τουρκικά συμφέροντα. Θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της για να αποτρέψει αυτές τις εξελίξεις, να διαταράξει την κανονικότητα στην κυπριακή ΑΟΖ και να δημιουργήσει τετελεσμένα μέσω της πραγματοποίησης των δικών της γεωτρήσεων. Και στο παρασκήνιο θα διαπραγματευτεί ανταλλάγματα με διάφορες εμπλεκόμενες πλευρές.

Ο ΑΓΙΟΣ μεταφοράς φυσικού αερίου EastMed αποτελεί σημαντική ευκαιρία μεγέθυνσης του ελληνικού και κυπριακού ίχνους στον ενεργειακό χάρτη και άντλησης γεωπολιτικών και οικονομικών οφελών. Θα πρέπει, ωστόσο, να γίνει κατανοητό ότι οι όποιες μέχρι τώρα υπογραφιστές συμφωνίες έχουν μόνο την αξία μιας διακήρυξης προθέσεων, καθώς το κόστος κατασκευής οποιουδήποτε αγωγού καλύπτεται από τις εμπλεκόμενες εταιρείες και όχι από κράτη. Στην περίπτωση του EastMed, όπου το κόστος θα ανέλθει στα 6 δις. ευρώ, οι εταιρείες θα προχωρήσουν μόνο εφόσον ανακαλυφθούν. τε-

τοιες ποσότητες φυσικού αερίου που θα τους επιτρέψουν να κάνουν απόσβεση στην επένδυσή τους. Επομένως, επί του παρόντος, απέχουμε αρκετά από το σημείο όπου ο EastMed μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ώριμο προς υλοποίηση έργο. Ασφαλώς, όμως, Ελλάδα και Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσουν την προσπάθεια, αναδεικνύοντας και τη δυναμική συνεισφορά των κοιτασμάτων της ανατολικής Μεσογείου στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενεργειακής ασφαλείας.

ΧΡΗΣΙΜΗ, τέλος, στο πλαίσιο της διαχείρισης των ελληνικών προσδοκιών και του εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού μπορεί να θεωρηθεί η υπενθύμιση ότι οι ΗΠΑ και άλλες μεγάλες δυνάμεις ασκούν εξωτερική πολιτική στη βάση συμφερόντων και η Τουρκία, με όλες τις δυσκολίες της τρέχουσας περιόδου, αποτελεί έναν σημαντικό γεωπολιτικό και γεωοικονομικό εταίρο, τον οποίο δεν επιθυμούν να απολέσουν οριστικά.

